

1959-ben megválasztott lelőpő választmányi tagok, akiket a bizottság újra jelölt.)

A közgyűlés a szavazatszedő bizottság elnökeül Tóth Aurél, tagjaiul Pinczés Zoltán és Somogyi Sándor tagtársakat küldte ki, majd az elnök elrendelte a szavazást és annak időtartamára a közgyűlést felfüggesztette.

A közgyűlés újra megnyitása után Pécsi Márton főtitkár felolvasta a főtitkári jelentést (l. 276 old.), majd a szakosztályok, a vidéki osztályok, a könyvtáros, a könyvtárosi bizottság, a pénztáros beszámolóit hangzottak el (l. 281—292. old.)

Miután a közgyűlés a jelentéseket egyhangúlag tudomásul vette, a szavazatszedő bizottság elnöke ismertette a szavazás eredményét. Szavazattöbbséggel három éves ciklusra a következők választottak meg: Bacsó Nándor (63), Enyedi György (36), Fodor József (46), Harkay Pál (41), Irmédi-Molnár László (39), Kretzói Miklós (36), Makoldi Mihályné (43), Pataki Béla (38), Sárfalvi Béla (43), Smaroglay Ferenc (58), Stefanovits Pál (35), Zólyomi Bálint (46). Póttagok: Bora Gyula (34), és Kóródi József (34).

A szavazás ismertetése után az elnök köszönetét fejezte ki a lelőpő választmányi tagoknak: Péter György egyetemi tanárnak és Raits Annamária gimn. igazgatónak, majd zárószavában körvonalazta a következő esztendő programját.

Végezetül a Társaságunknak nyújtott segítségért a különböző intézményeknek és rokontudományi társaságoknak köszönetet mondva az elnök a közgyűlést berekesztette.

FŐTITKÁRI BESZÁMOLÓ

Beterjesztette: PÉCSI MÁRTON

Tisztelt Közgyűlés!

Mint tagságunk előtt ismeretes, az 1956-os ellenforradalom után nemcsak társulati életünkben következett be megtorpanás, hanem anyagi és személyi állomány terén is erős korlátozások szorították működésünket.

Társaságunk, amint a későbbi társulati élet igazolja, az átmeneti bizonytalanságból viszonylag gyorsan magához tért, és egyre sikeresebben oldotta meg azokat a feladatokat, amelyek 1952-ben történt újjáalakulása óta munkásságának fő gerincét alkották.

Társaságunk sokrétűbbé váló munkája, feladatainak megnövekedése vezetőségünket arra indította, hogy működésének alkal-

masabb szervezeti és ügyrendi formát biztosítson. Eme intézkedéseket múlt évi beszámolómban a t. közgyűlés előtt ismerttettem, és úgy vélem, ezek az intézkedések is hozzájárultak ahhoz, hogy az elmúlt évben a folyamatos feladatok ellátása mellett új feladatokkal is általában sikeresen birkóztunk meg.

Munkatervünket, programunkat az elnökség útmutatása alapján állítottuk össze. A választmány által is jóváhagyott tervünket a választmányi üléseken kapott tanácsok alapján hajtja végre a Társaság titkársága.

1960-ban Társaságunk az alább vázolt területeken tevékenykedett:

1. Szakosztályaink, vidéki osztályaink előadó- ill. vitaulései.

Szakosztályaink és vidéki osztályaink, kevés kivételtől eltekintve, az elnökség által megadott direktívák alapján a tanév elején elkészített program szerint tartották meg szaküléseiket.

Az egyes szakosztályok, ill. vidéki osztályok előadásai szám szerint a következőképpen oszlottak meg: (Csak a tudományos és didaktikai előadásokat sorolom fel, az ismeretterjesztő előadásokat itt nem részletezem.)

A Természeti Földrajzi Szakosztályban	10 előadás,
a Gazdasági Földrajzi Szakosztályban	7 előadás,
az Oktatásmódszertani Szakosztályban	6 előadás,
a Térképészeti Szakosztályban	3 előadás,
a Hegymászó Csoportban ...	4 előadás,
a Szegedi Osztályban	11 előadás,
a Dél-dunántúli Osztályban	4 előadás,
a Tiszántúli Osztályban	9 előadás,
a Miskolci Osztályban	16 előadás.

Szakok, ill. ágazatok szerint az előadások alakulása a következő:

<i>A természeti földrajzon belül :</i>	
elméleti volt	3 előadás,
általános természeti földrajzi volt	10 előadás,
geomorfológiai volt	7 előadás,
ősföldrajzi volt	3 előadás,
éghajlati volt	3 előadás,
vízföldrajzi volt	3 előadás,
haladó hagyományokról szolt helynégyvűjtéssel foglalkozott úti beszámoló, leíró, tapasztalatközlés együttesen volt .	7 előadás.

<i>A gazdasági földrajzon belül :</i>	
elvi-elméleti volt	4 előadás,
ipari vonatkozású	1 előadás,
mezőgazdasági vonatkozású	5 előadás,
közlekedés-szállítás	1 előadás.

leíró, útibeszámoló, tapasztalatközlés volt együttesen	9 előadás,
<i>Földrajzdidaktika-ismeretközlés</i> : módszertani volt	5 előadás,
ismeretközlő	7 előadás,
beszámoló külföldi tapasztalatakról	1 előadás.

Fenti adatokból látható, hogy a legtöbb szakosztály és vidéki osztály számbelileg csaknem a maximumot nyújtotta. Ennél örvedetesebb viszont az a tény, hogy a korábbi évekre jellemző aránytalanság, egyes szakterületek túlsúlya (mint pl. a természeti földrajzi szaküléseken a *geomorfológia*, a gazdasági földrajzi szaküléseken a *mezőgazdaság*) megszűnt.

Míg megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy a szakülések színvonala általában ebben az évben is emelkedett, annyira elgondolkodtató az ülések látogatottságának nagymérvű csökkenése. Bár tudjuk, hogy budapesti és vidéki földrajztanáraink rendszeres továbbképzése intézményesen biztosított, s iskolai elfoglaltságuk is igen nagyfokú, mégis sajnálatos az a tény, hogy a tanárság korábbi 40—50-es száma a szaküléseken az utóbbi években 4—5-re, a módszertani szakosztály ülésein 20—25 főre csökkent. De a szakemberek, egyetemi oktatók, kutatóintézetek dolgozói is gyakran igen gyér számban jelennek meg.

Kétségtelen, hogy ez a nagy és sokirányú elfoglaltsággal magyarázható. Előfordult azonban az is, hogy érdektelen vagy csak néhány szakember számára szóló előadással kötöttük le a megjelentek drága idejét.

A szakosztályvezetőségeknek egyrészt olyan programot kell adniuk, amely tágabb érdeklődésre tart számot, másrésztől a tagság részvételére és az előadásokon való véleménynyilvánítására is nagyobb mértékben számítnak.

Nincs szükség — a statisztika számszerű javítása érdekében — formális szakülésekre, és a szakosztályvezetőségeknek törekedniük kell minél színvonalasabb szakülések tartására.

Az általános képet az említett pár kevésbé sikerült előadás nem érinti, hiszen az elhangzott 70 előadásból 22 olyan színvonalú és általános érdeklődést keltő, hogy azokat már publikáltuk is vagy a közeljövőben fognak megjelenni szaklapjainkban.

A szakosztályok, ill. vidéki osztályok munkájából igen nagy részt vállal a *Miskolci Osztály*, amely a már említett 16 szakelőadás mellett sok tanulmányi kirándulást vezetett, ismeretterjesztő előadást tartott, ez időszakban is megrendezte a Földrajzi Hetet, és mintegy 10 ívnyi publikációt

bocsát a szakérdeklődők rendelkezésére.

A Dél-dunántúli Osztály ma már állandó műsorszámmal szerepel minden csütörtökön a Pécsi Rádióban. Szokásos évi országjárása is fontos összekötő szerepet játszik tagjainak soraiban. Az osztály publikációinak terjedelme meghaladja a 30 ívet.

Jellegéből adódóan igen aktív működést fejt ki Hegymászó Csoportunk belföldi és külföldi programjaival egyaránt. Az egyes alpin túrákról, rendezvényekről szóló beszámolók nagyszámú résztvevő élénk érdeklődése mellett hangzanak el. Hegymászó Csoportunk révén igyekezni fogunk, hogy eddigi gyenge kapcsolatainkat a hasonló intézményekkel szorosabba tegyük.

A Szegedi Osztály nagy szervező munkába fogott, hogy a Délkelet-Alföld természeti és gazdasági földrajzi feldolgozásában hasznosítsa az e területen működő geográfus tanárokat. Erről egyébként a Földrajzi Közlemények ez évi 2. száma részletesebben beszámolt.

A Tiszántúli Osztálynak a korábbinál aktívabb működését bizonyítja, hogy a 9 szakülésen kívül egy éven belül két alkalommal rendezett a pedagógusok részére országismertető tanulmányutat.

A fent vázolt eredményekből és hibákból a tanulságokat levonva arra kell törekednünk, hogy minden egyes szakosztályban, ill. vidéki osztályban tervszerű, egyenletes, élénk szakosztályi élet alakuljon ki.

Rendezvényeinket más rokon társulatokkal és intézményekkel is koordinálhatjuk. Erre az elmúlt évben is volt példa. A Magyar Meteorológiai Társaság és a Magyar Földrajzi Társaság Róna Zsigmond emlékére közös előadói ülést rendezett.

2. A zalaegerszegi vándorgyűlés.

Vándorgyűléseink iránt egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg, különösen a földrajzoktatók körében. Ez nagyobb kötelezettségeket is hárít ránk, hiszen mintegy 500 geográfus szakemberről és oktatóról kell gondoskodnunk. A zalaegerszegi vándorgyűlésen követtük a gyulai vándorgyűlésen bevált útítást, hogy oda-vissza autóbuszos tanulmányutat vezetünk az út vonal, ill. földrajzi objektumok megfelelő kiválasztásával. Eredményes volt az a megoldás, hogy az egyes autóbuszok szakvezetői teljes önállóságot nyertek, így a tanulmányi út folyamatosságát, az időkihhasználást, az egyes csoportok fegyelmezett összefogását teljes és általános megelégedésre biztosítani tudták. Minden egyes autóbuszon kiváló szakvezető volt.

Bár a témák nem külön szekciókban kerültek bemutatásra, változatosak voltak,

elsősorban a gazdasági földrajziak. Az előadásokat általában nagy érdeklődés kísérte. Tetszett, hogy rövidek voltak, de a résztvevők többsége még így is sokallta a 8 előadás beiktatását egy napra. Továbbá kérések, hogy amennyire lehetséges, a vándorgyűlést szorosabbá tegyünk gyakorlattal. (Gyárlátogatás, múzeumlátogatás, közelebbi és közvetlen érintkezés a város életével stb.)

Vándorgyűlésünket felhasználtuk nemzetközi kapcsolataink ápolására, szélesítésére. Több külföldi tudóst hívtunk meg. Ennek eredményeképpen tízen tisztelték meg rendezvényünket megjelenésükkel. A külföldiek részére 6 napos észak-magyarországi autóbussz túrát rendeztünk.

Az 1960-as vándorgyűlés abban is különbözött az előzőktől, hogy ugyanakkor rendkívüli közgyűlés keretében évtizedek után újra kiosztottuk a nemzetközi tudományos körökben megbecsült *Lóczy-érmet*. A földrajzi kutatás terén és a társadalmi előrehaladás érdekében kifejtett kiemelkedő munkásságukért K. K. Markov professzornak és I. D. Papanyinnak, a Szovjetunio hősenek, adományozta a közgyűlés az érmet.

A vándorgyűlés krónikája az előadásokkal együtt stenciles kiadványban elkészült, csak a borítólap és a kötés elkészítésével késik a nyomda. Ezt a kiadványt ingyen bocsátjuk a résztvevők rendelkezésére.

Ezen kívül a Földrajzi Közlemények ez évi 1. száma is közölt a rendezvényről egy rövid beszámolót.

Vándorgyűlésünk sikeréhez valamennyi szakosztály és vidéki osztály hozzájárult, akár előadóval, akár tanulmányi út vezetőivel vagy egyéb szervezési munkával. Példás együttműködésükért ezúttal is töl-mácsolom az elnökség köszönetét.

Tudománypártoló, értékes támogatásukért köszönettel tartozunk a vendéglátó városnak és megyének, és a Pedagógusok Szakszervezetének.

A vándorgyűlés előkészítéséért és sikeres megszervezéséért *Miklós Gyula* titkárnak tartozunk köszönettel az elnökség részéről és a magam nevében is. Ugyanis az elnök és személyem távollétében elegendő támogatás nélkül végezte sok körültekintést, megfontoltságot megkövetelő munkáját.

3. Sem szervezeti, sem tudományos tekintetben méreteiben nem olyan nagyszabású, de a fővárosi földrajzpedagógusoktól már igényelt rendezvény az *Oktatásmódszertani Szakosztály egynapos tavaszi tanulmányútja*, melyet az elmúlt évben a Gerecsébe vezettünk 3 autóbusszal (140

személy). A hazánk alig látogatott, de egyik igen fontos részébe vezetett kirándulás mind a különböző természeti földrajzi, mind a gazdasági földrajzi igényeket kielégítette.

4. Kiadványaink.

a) Földrajzi Közlemények.

Az elmúlt évben a folyóirat szerkesztősége összefoglaló, átfogó tanulmányok közlésére törekedett. Sikerült az arányok biztosítása is, amennyiben minden számban közöltünk dolgozatot a természeti földrajz és a gazdasági földrajz köréből. Két számban jelentettünk meg elméleti munkát, egy számban haladó hagyományokat keltettünk életre, továbbá Leninnek a földrajzzal kapcsolatos irodalmi munkásságáról közöltünk tanulmányt. Három számban közöltünk didaktikai vonatkozású cikket. Az összkép tehát az arányok biztosítása terén meglehetősen kedvező.

A Szemle rovathá is igyekeztünk változatosságot vinni. Évek kitaró munkájába került, hogy Kínáról ismertető cikket kapjunk. Ma az az eredmény, hogy több Kínát tárgyaló tanulmány áll rendelkezésre. A jövőben az újonnan létesült és önállóságukat most elnyert államok földrajzát is sorozatosan közölni fogjuk.

Az Irodalom rovat bővebb anyagot publikált az előző évekéhez viszonyítva, tervszerű ismertetések terén is előbbre léptünk. Ugyanez emondható a Kisebb Közlemények rovatról is.

Bár folyóiratunkkal igyekszünk az általános iskolai tanároknak is segítségére lenni, olyan tanulmányok közlésével, amelyek az oktatást közvetlenül szolgálják, az a tapasztalatunk, hogy a múlthoz képest folyóiratunkat kevesebben olvassák, ill. járatják. Ugyanis míg a múltban — a Földrajztudományi Kutatócsoport folyóiratának, a *Földrajzi Értesítőnek*, de főképp a *Földrajz Tanulmányának* megjelenése előtt — megrendelőink tábora 6000-es létszámot ért el, ma a három földrajzi szaklap olvasótáborára megozlik, és ma a Társaság folyóiratát 1500-an fizetik elő.

Tudományos folyóiratunk a nemzetközi folyóiratcsere révén a világ minden részébe eljut, és méltán büszkélkedhetünk azzal, hogy kevés hazai tudományos társaság tud ilyen nagyszámú (több mint 200) rendszeresen beérkező külföldi folyóiratot felmutatni.

A Földrajzi Közlemények problémáinak megoldásában értékes segítséget kaptunk az Akadémiai Földrajzi Bizottságtól, mely márciusban megvitatta a folyóiratot, rámu-

tatott egy-két hiányosságra: pl. a szerkesztőbizottság helytelen határozatára, hogy a gyulai vándorgyűlésen elhangzott egyes előadásokat csak kivonatossan közölte, továbbá, hogy e cikkek késői beérkezése megzavarta az évfolyam egyes számainak időben történő megjelenését. Egyes részletmegjegyzéseken kívül azonban a Bizottság a folyóirat most ismertetett értékelésével egyetértett.

b) Társaságunk tudományos-szervező munkájához az anyagi alapot nem kis mértékben másik kiadványunk, a *Földrajzi Zsebkönyv*, biztosítja.

Az elmúlt évben már harmadik számunkkal jelenhettünk meg, 20 000 példányban, és ami a tartalmi színvonalat illeti, a gondos témakiválasztás és körültekintő szerkesztői munka alapján, a szerkesztőbizottság támogatásával, és nem utolsó sorban a lelkes szerzők munkájával ez a szám az eddigiek között a legsokoldalúbb, legszínvonalasabb.

Épp ezért, mert a Zsebkönyv ismeretközlő jellegének megfelelően a tanároknak, diákoknak és minden földrajzi kérdés iránt érdeklődő olvasónak igen hasznos, de, mint említettük, Társaságunk zavartalan működéséhez anyagi segítséget nyújt, nem hallgathatjuk el, hogy megjelentetésének biztosítása minden évben rengeteg energiát használ el (papírbiztosítás, terjesztési problémák, példányszámkérdés, nyomdai kapacitás biztosítása stb.). Igen megnyugtató lenne, ha elérhetnők, hogy a kiadvány számára a papírt intézményesen, automatikusan biztosítsák, bevételt jelentő példányszám elérése mellett.

A Zsebkönyvet tagjaink tagilletményként kapják.

c) 1960-ban Társaságunk, az MTA II. Osztályának támogatásával, egy *harmadik kiadványt* is megjelentetett, éspedig a stockholmi nemzetközi földrajzi kongresszus alkalmából. Az angol és francia nyelven megírt, orosz kivonattal ellátott, reprezentatív kiállítású könyvben a magyar földrajztudomány egyes eredményeivel ismertettük meg a külföldi szakembereket. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a hazai vélemények szerint e kötet természeti földrajzi tanulmányai nem mindenben képviselik helyesen tudományunk mai helyzetét. A Stockholmba kiküldött delegáció 42 db-ot ajándékképp nyújtott át a külföldi geográfusoknak, a többi csere útján jutott el külföldre. Idegennyelvű kiadványunk a felszabadulás óta az első könyvünk, amely a hazai földrajz egyes kutatástárgyairól részletesebben tájékoztatta a külföldi szakembereket.

Engedje meg a t. Közgyűlés, hogy kiadványaink helyzetének vázolója után emlí-

tést tegyek azokról a jelentősebb művekről, amelyek ez időszakban tagjaink tehetőségéből, szorgalmából napvilágot láttak.

Íde tartozik *Asztalos és Sárjalvi*: A Duna—Tisza köze mezőgazdasági földrajza c. hatalmas monográfia, *Pécsi és Sárjalvi* tollából Magyarország földrajza. Megjelent továbbá *Radó Sándor* társelnökünk szerkesztésében az új, bővített Nemzetközi Almanach. Ez az NDK kérésére német nyelven is kiadásra kerül. Igen hasznos, színvonalas munkával lepett meg bennünket *Borai Ákos* pécsi tagtársunk, aki a bonyhádi járás iparát dolgozta fel. Közvetlen megjelenés előtt áll *Bernát és Enyedi* tagtársaink A szántóföldi növénytermesztés körzetei c. és *Borsy* tagtársunknak A Nyírség természeti földrajza c. munkája.

5. Pályázatok.

Mint ismeretes, Társaságunk földrajzi káderek kinevelése, tudományos munkára serkentés céljából évente pályázatot hirdet azok számára, akiknek nem a kutatás a főfoglalkozásuk. 1960-ban, az előző évekhez hasonlóan, sikerrel zártuk pályázati felhívásunkat. 15 dolgozat érkezett be melyből 9 ítéltetett tudományos szintűnek, ezekből 6 került díjazásra.

Első díjat — 1500 Ft-ot — nyert *Heszler József* battonyai gimn. igazgató, Battonya természeti földrajzi vonatkozásai c. kitűnő dolgozatával.

Második díjat — 800 Ft-ot — ketten nyertek: *Beluszky Pál* berettyóújfalui gimn. tanár, Berettyóújfalu vonzásterülete c. és *Göcsei Imre* győri gimn. tanár, Adatok a Pannonhalmi-domság geomorfológiájához c. munkájával.

Harmadik díjat hárman érdemelték: *Lóczy István* kaposvári gimn. tanár A lakóhelyismeret tanításának tárgya és módszere valamely település példáján c. pályamunkájával, továbbá *Szigetvári Gábor* sümegi gimn. tanár *Veszprém* megye vasút-földrajza c. tanulmányával és végül *Irányi Dezső* békéscsabai középiskolai tanár Földrajzi szakkörünk munkájának módszere és eredményei c. pályamunkájával.

Bár az érdemes dolgozatok jutalomösszegei, a bírálatok tiszteletdíja sok anyagi áldozatába kerül Társaságunknak, a pályázati kiírást tudományunk ápolása, újabb szakkáderek bevonása érdekében a jövőben is szükségesnek látjuk meghirdetni.

6. Könyvtár—folyóíratcsere.

Évek óta a könyvtárhelyiség megoldatlansága társasági életünk negatívuma. 1960-ban a felállítást illetően a legközelebb-

ről reménykedhettünk, de ez a remény még egy évvel eltolódott, minthogy felsőbb szerveink a könyvvállomány átköltöztetésére kötelezték Társaságunkat. Ennek következtében a Társaság könyvtárszolgálatára csak a kurrens folyóiratokra és csekély új szerzeményeire szorítkozott az elmúlt évben, illetőleg a Földrajztudományi Kutatócsoport könyvvállományának használatára.

A népművelési miniszternek a könyvtárak könyvvállományának védelméről szóló 11—2—49/1953. Np. M. sz., ma is érvényben levő utasítása elrendeli, hogy a könyvtárat fenntartó szerv (ebben az esetben a támogató szerv) köteles megteremteni mindazokat a dologi (helyiség, berendezés, fűtés, világítás, takarítás stb.) és személyi (megfelelő könyvtárosok és segédszemélyzet) feltételeket, amelyek a könyvvállomány megfelelő elhelyezését, nyilvántartását, és az olvasók igényeinek kielégítését biztosítják. Sajnos e rendeletnek felettes szerveinknél eddig még nem sikerült érvényt szerezniük.

A könyvtár másik fontos funkciója — a folyóiratcsere — zavartalanul történt, sőt új könyvtárosunk, *Léces Károlyné*, több újabb csereviszonyt létesített. Kívánatos lenne, ha el tudnánk érni, hogy a külföldi folyóiratok sok értékes cikke cédula-katalóguson álljon a kutatók rendelkezésére.

7. A Nemzetközi Földrajzi Unió és a Nemzeti Bizottság.

Az 1959-ben megalakult Nemzeti Bizottság a Nemzetközi Földrajzi Unió stockholmi kongresszusára való felkészülés érdekében széles tevékenységet fejtett ki mind hazai, mind a nemzetközi porondon. Megállapították a kiküldendő személyt (6 fő), továbbá az előadások tematikáját. A Nemzeti Bizottság határozata értelmében valamennyi magyar kiküldöttnek előadást kellett tartania. A tézisek elkészítésével, lefordításával, kiküldésével kapcsolatos adminisztrációs teendőket a Bizottság időben elvégezte, továbbá kiküldte a térképkiállítás magyarázatát.

A magyar delegáció részvételéről elhelyült röviden csak annyit említ meg, hogy valamennyi magyar előadó tézise bekerült az UGI (a Földrajzi Unió hivatalos francia rövidítése) kiadványába, a tézis kötetbe, és valamennyi előadás el is hangzott.

A kongresszus előtt 2 magyar szerepelt az UGI különböző bizottságaiban (*Bulla, Radó*). Ez a szám a kongresszus után 4-re bővült *Kádár, Enyedi*.

A kongresszusról szóló részletesebb beszámoló a közeljövőben megjelenik, de

addig is elmondhatom, hogy a magyar delegáció részvétele a stockholmi kongresszuson eredményes volt. Kapcsolataink, amelyek azelőtt jóformán csak levelezés útján voltak meg, személyes kapcsolattá fejlődtek, és sok barátot sikerült szerezniünk a magyar geográfianak.

A Nemzeti Bizottság javaslatot tett az UGI szakbizottságainak, hogy minden bizottságba, amelynek témáival magyar geográfus foglalkozik, az NB jelöl levelező tagot.

A szakbizottságokban való részvételünk nagymértékben hozzájárulhat nemzetközi kapcsolataink további erősítéséhez, és a magyar geográfianak további megbecsülést szerezhet.

A fent vázolt főbb tevékenységek mellett Társaságunk — mint eddig is — aktívan részt vett a földrajztudományt, oktatást érintő egyéb intézmények szakmai megbeszélésein, a Pedagógus Szakszervezet és a TIT földrajzi ismeretterjesztő munkáját szerzők és előadók biztosításával támogatta.

Ugyanakkor nem csak mi nyújtottunk segítséget, hanem mi is komoly segítséget kaptunk támogatóinktól, társ- és rokonintézményektől. Köszönetünket elsősorban az MTA II. Osztályának tolmácsolom, amely erkölcsi tekintélyével és anyagiakkal áll hátunk mögött. A Földrajztudományi Kutatócsoport szakmai segítségére munkánkban mindenkor számíthatunk. Ugyanúgy számíthatunk az egyetemek, főiskolák, a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium, a KPTI, a TIT, a Pedagógusok Szakszervezete és egyéb rokonszervezetek segítő kezére akár tudományos, akár szervezési kérdésekben.

T. Közgyűlés!

Jövő évi feladataink gerincét továbbra is a fent vázoltak képezik.

Ami a szakosztályi előadásokat illeti, ezek középpontjában a készülöben levő Magyarország földrajzi monográfiája kell hogy álljon. Legutóbbi ülésén az elnökség szükségesnek találta a komplex tájleírások módszereinek kidolgozását, továbbá a táj energetikájával foglalkozó előadás napirendre tűzését.

A gazdasági földrajzban iparföldrajzi és a kissé elhanyagolt közlekedésföldrajzi problémák állnak előtérben, továbbá a mezőgazdaság szocialista átszervezésével kapcsolatos gazdasági földrajzi feladatok.

Az Oktatásmódszertani Szakosztálynak nagy feladata lesz az oktatási reformmal való beható foglalkozás. Fontos szerep hárul rá az új független államok megismeretése terén is.

Jövőre lesz Társaságunk megalakulásának 90. évfordulója. Ebből az alkalomból nemzetközi konferencián kívánjuk ismertetni tudományunk eredményeit. Ennek a konferenciának — melyet az 1962-es vándorgyűléssel, valamint a Nemzeti Atlaszok Bizottságainak budapesti ülésével igyekezzünk egy időben megtartani — tudományos tematikáját és szervezését már a közel jövőben meg kell kezdenünk.

Tisztelt Közgyűlés!

Befejezésül a tagsággal kapcsolatos néhány megjegyzést kívánok tenni.

Ismeretes a t. Közgyűlés előtt, hogy 1957-ig Társaságunkban tagdíjkötelezettség nem volt. Addig az időpontig a legmagasabb taglétszám felülmúlta az 1400-as értéket, 1957-ben — hogy addig élvezett akadémiai támogatásunk csökkentését ellensúlyozzuk, illetőleg, hogy megnövekedett tudományos-kulturális feladatainkat kellőképpen el tudjuk látni — kénytelenek voltunk a tagság minimális mértékű anyagi támogatását igénybevenni. A tagdíjbevezetéssel természetesen adódott,

hogy sokan megváltak társasági tagságuktól. 1957-től ezévig kiderült, kikre támaszkodhatunk. Alapulvéve mindenkit, aki 1957-től kezdődően befizetésével kinyilvánította tagsági szándékát, megállapítható, hogy a létszám 887 főből áll. Sajnos ezt is névlegesnek kell mondanunk, mert ebből a számból 1960-ban csak 489 tag tett eleget fizetési kötelezettségének, holott Társaságunknak feladata felelősségterjes ellátásához minden forintra szüksége van.

Amint beszámolómból kitűnik, Társaságunk sokban igyekszik tagjai igényeit ki-elégíteni, de hogy ezek az igyekezetek teljes mértékben megvalósuljanak, ehhez szükségünk van tagjaink — talán szabad magam így kifejeznem — nem megerőltető anyagi támogatására is.

E fórumot is felhasználom, hogy kérjem tagjainkat, ne csak saját személyükben vállaljanak köteleiséget, hanem hassanak oda, hogy minél több fizető tagja legyen Társaságunknak, hogy születésének 90. évfordulója után is fiatalos lendülettel vehesse ki részét a maga területén a szocialista országépítésből.

JELENTÉSEK A SZAKOSZTÁLYOK ÉS VIDÉKI OSZTÁLYOK MŰKÖDÉSÉRŐL

1. Természeti Földrajzi Szakosztály

A Természeti Földrajzi Szakosztály a múlt évi közgyűlés óta 1960. április 1. és 1961. április 1. között hét szakosztályi ülést tartott. Ezekben 10 szakelőadás hangzott el. Az előadások javarészt az utóbbi év termv munkái során végzett kutatások eredményeiről, valamint a külföldi tanulmányutakról számoltak be. Az előadások nagyobb része a domborzatról és a domborzat fejlődéséről szólt, de több előadás hangzott el az éghajlat és a vízrajz tárgyköréből is. Többnyire bőséges szemléltető anyaggal illusztrált, nívós előadások voltak. A látogatottság közepes volt, 30—50 fő között ingadozott a hallgatóság létszáma. Az előadásokat többnyire hosszabb színvonalas vita követte. A szakosztály tagjai a TIT szervezésében több népszerűsítő előadást is tartottak.

A szakosztály tagjainak munkásságáról tanúskodik, hogy tagtársaink tollából sok tanulmány jelent meg a Földrajzi Értesítőben, a Földrajzi Közleményekben, a Földrajzitanítás és a Természettudományi Közlöny című folyóiratban. Ezenkívül *Bulla Béla* szakosztályi elnök 800 oldalas kéziratban készítette el Magyarország természeti földrajza című tankönyvét, *Pécsi Márton* főtítkár a szerzője a már

megjelent Magyarország földrajza című könyv természeti földrajzi részének, *Somogyi Sándor* a magyarországi vízhálózat fejlődéséről 500 oldalas, *Szekely András* títkár „A Mátra és környezetének kialakulása és felszíni formái” című 770 oldalas kandidátusi dolgozatot nyújtott be. A szovjet—magyar együttműködés keretében készülő Magyarország földrajzi monográfiája természetföldrajzi részét szintén a szakosztály tagjai írják és ennek munkálataiban már is derekesen vették ki részüket.

Örvedetesen megszorodott a jelentős külföldi tanulmányutak száma is. Így pl. többek között *Bulla Béla* szakosztályelnök és *Pécsi Márton* főtítkár részt vettek a stockholmi földrajzi kongresszuson, és ott előadással szerepeltek. A kongresszust követően *Pécsi* Svédországon és Finnországon végig észak-európai tanulmányutat tett. *Szekely András* osztálytítkár a Lengyel Népköztársaságban volt kéthónapos tanulmányút. A tanulmányút résztvevői szakosztályi üléseken számoltak be tapasztalataikról.

Szakosztályi tagjaink nagy számban vettek részt a zalaegerszegi vándorgyűlésen és ott több előadást tartottak.

A szakosztályi élet ezévből is élénk volt, bár egy-két bejelentett előadást nem tar-